І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 192. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 6-го ЖОВТНЯ 1959 — 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS — JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 6, 1959 — No. 192. VOL. LXVI.

ПРЕЗИДЕНТ ЩЕ НЕ ВИРІШИВ СВОЄІ УЧАСТИ В КОНФЕРЕНЦІЇ „НА ВЕРШИНАХ"

Пам Спрінгс, Каліфорнія. — Пресовий секретар Президента Джеймс Гаґерті заявив на своїй пресовій конференції в минулу неділю 4 жовтня ц. р. у тимчасовому „Білому Домі" в Пам Спрінгс де тепер перебуває Президент, що справа найближчої „конференції на вершинах" все ще не є порішена. През. Айзенгавер зовсім не зобов'язувався перед Хрущовим взяти участь у такій конференції, дарма, що Президент заявив на своїй пресовій конференції на другий день після від'їзду Хрущова, що відпала головна перешкода для відбуття такої конференції, а саме —погроза збоку Совєтів щодо Берліну. Гаґерті ствердив, що не було остаточного рішення про конференцію на вершинах, поки в цій справі не будуть закінчені переговори дипломатичним шляхом. Такі переговори ведуться і ще не наспіли всі відповіді. За натяком Гаґерті — річ іде головно про з'ясування становища французького президента де Голя. Не відомо, чи він погодиться взяти особисто участь у такій конференції голів урядів і чи взагалі Франція вважає, що існують вже всі потрібні підстави для такої конференції. Коли журналісти звернули увагу, що така інформація суперечить дещо заяві англійського прем'єра Мекміллена, який ствердив позитивно, що річ іде тільки про визначення часу, місця і учасників конференції „на вершинах", відбуття якої у принципі порішене, то Гаґерті відповів, що кожна газета пише про вислів Мекміллена інакше. У цій самій справі амбасадор ЗДА при Об'єднаних Націях, Генрі Кебот Лодж, який товаришив у всій подорожі по ЗДА Хрущову, як представник Грезидента, висловив переконання, що події ведуть таки до конфренції „на вершинах", яка імовірно відбудеться „десь зимою цього року". — На своїй недільній пресовій конференції Гаґерті висловився легковажно про тактику Хрущова, який у своїх промовах після повороту з Америки — прославляє през. Айзенгавера та ласться віце - президента Ніксона. Насправді, заявив Гаґерті, закордонну політику Америки плянують у тісному взаємному порозумінні та при взаємній співпраці спільно президент Айзенгавер, Ніксон і державний секретар Гертер і нема між ними ніяких розбіжностей щодо політики й тактики супроти Совєтів

Італійський прем'єр проти послаблення збройної потуги Заходу

Вашингтон. — Італійський прем'єр Антоніо Сені, промовляючи на обіді в його честь в Клюбі крайової преси у Вашингтоні, виступив проти будь-якого послаблення збройної сили Заходу, поки не отримано дійсних гарантій безпеки збоку Совєтів. Не називаючи Хрущова й Москви за іменем, Сені заявив, що „стискання руки і обмін усмішками" — замала подія, щоб могла виправдувати оптимізм. „Мир мусить бути здвигнений на скелі, а не на піску", італійський прем'єр підкреслив, що „мир без безеки не є миром". Про розмови італійського прем'єра Сені і міністра закордонних справ Пеллі з през. Айзенгавером і державним секретарем Гертером появився офіційний комунікат, в якому підкреслено повну гармонію політики обох держав, спільноту інтересів й взаємну приязнь. Італійський прем'єр відвідав також Ню Йорк, де м. ін. конферував з генеральним секретарем Об'єднаних Націй, Даґом Гаммершилдом. Він в минулу неділю відлетів до Риму.

Агенти секретної Служби вже плянують охорону Айзенгавера в Москві 1960 року

Вашингтон. — Шеф Секретної Служби Ю. Е. Вофман у статті в журналі „Парейд" виявив, що агенти цієї служби вже є в Москві і там виготовляють плян безпеки для президента Айзенгавера, коли він на весні найближчого року відвідуватиме Хрущова. Ціллю агентів цієї служби є за всяку ціну оберігати життя і здоров'я двох найвищих достойників цієї країни — президента і віце - президента. Секретна Служба існує від 1901-го року, і від того року не згинув від атентату ні один президент ЗДА, а до того часу вбиті були три президенти. Агенти оберігають президентів тим способом, що деяке їх число завжди находиться в товаристві голови держави, куди б не їздив. Вони запобігають небезпеці президента, перевіряючи всі вістки, які повідомляють про небезпеку для президента, і унешкідливлюють всякі злочинні заміри.

ІЗ СПОРТОВОЇ ХРОНІКИ

У змаганнях за мистецтво Американсько-німецької футбольної Ліґи, що відбулися в неділю дня 4 жовтня ц. р., перша команда УСК, Ню Йорк, виграла з Литовцями у відношенні 5:2. Резерва УСК виграла з резервою Литовців 6:1, а УСК „Б" програв із Ґотчі 1 до 9.

Ніксон започаткував будову 31-мільйонової греблі в Ню Гемпширі

Гопкінтон, Н. Г. — 3-го жовтня віце - президент Ричард М. Ніксон започаткував будову 31-мільйонової греблі в стейті Ню Гемпшир, спричинивши вибух частини динаміту, який має бути вжитий при будові цієї великої споруди, що має контролювати ріки того стейту та охороняти проти повені. В політичних колах гадають, що це є одночасно і започаткування віце-президентом старту до президентури в 1960 році. В Ню Гемпширі будуть в березні 1960 перші правибори кандидатів на президента, і Ніксон має взяти в них участь як один із республіканських кандидатів, бо другим має бути нюйоркський губернатор Нелсон Рокефеллер. Ніксон сказав, що „комуністи не зможуть не тільки за 7, але навіть за 70 років перегнати ЗДА, коли ми робитимемо те, що є потрібне". Віце-президент твердив, що комуністи послуговуються капіталістичними методами праці, і тому зробили деякий поступ впродовж 40-річного панування. Ніксон нічого не говорив про свої політичні пляни, але його прихильники певні, що він братиме участь у правиборах в 1960 році. Те саме твердять прихильники Рокефеллера, хоч він сам ще не виявив своїх плянів щодо 1960 р.

Віце-през. Ричард М. Ніксон започатковує динамітовим зривом будову нової греблі

НТШ В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛО 25-РІЧЧЯ СМЕРТИ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО НАУКОВОЮ КОНФЕРЕНЦІЄЮ

Ню Йорк. — Історично-Філософічна Секція Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА 3-го жовтня у власній залі в Ню Йорку відзначила урочисто Науковою Конференцією 25-річчя з дня смерти свого довголітнього голови професора Михайла Грушевського. Конференція відбулася при співучасті всіх Секцій НТШ і численних гостей. Конференцію відкрив містоголова НТШ у ЗДА д-р В. Калина, який привітав президента в екзилі д-ра Степана Витвицького та представників УВАН і УТГІ та попросив керівника Історично-Філософічної Секції проф. д-ра М. Стахова перевести Конференцію. Д-р М. Стахів вказав на те, що при даті смерти нашого найбільшого історика треба б завжди пригадувати і дату його народження, щоб бачити, що вороги спричинили йому вчасну смерть. Д-р Стахів виголосив доповідь „Держава в історичних працях М. Грушевського і в його державно-будівничій діяльності", в якій показав, як автор „Історії України" зформував собі науковий погляд на ролю держави в житті народу і як пізніше здійснював в практичній політичній і державно-будівничій діяльності. Д-р Б. Романенчук доповідав на тему „Михайло Грушевський як письменник і історик літератури". Доповідач говорив про літературну творчість М. Грушевського, про його працю як літературного критика та про нього як про автора надрукованих п'ятьох томів „Історії української літератури". Теперішні окупанти України ніколи не погодяться регабілітувати М. Грушевського, в творах якого послідовно переведена думка, що Київ ніколи не був якимсь додатком чи колонією Москви. Конференцію закрив містоголова НТШ у ЗДА д-р В. Калина подякою доповідачам та всім присутнім.

У Филаделфії відзначено 80-річчя Володимира Дорошенка

Филаделфія. — Заходами Літературно - Мистецького Клюбу відсвятковано в минулу суботу 3-го жовтня ц. р. 80-річчя голови Клюбу, відомого українського вченого літературознавця, колишнього бібліотекаря НТШ у Львові, Володимира Дорошенка. На бажання Ювілята надано прийняттю скромний характер, без запрошування туди представників установ. Все ж, у домівці Союзу Українок на Френклін Стр. зібралось коло 30 осіб. Вечір відкрив заст. голови ЛМКлюбу д-р Володимир Рудницький коротким словом, тостмайстром був В. Біляк-Біляїв. Д-р Данило Богачевський вручив Ювілятові грамоту почесного членства в ЛМКлюбі. З-поза місцевих приявними були м. і. голова Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку проф. Сергій Литвиненко, ред. С. Демидчук з дружиною Марією і ін. Пані з Союзу Українок зайнялись уладженням вечері. Приявні перевели зустріч у милій гутірці за столом до пізньої ночі.

Прем'єра п'єси Г. Лужницького „Гетьман Іван Мазепа" буде атракцією Мазепинської Академії

Ню Йорк. — Святочна Академія, яка відбудеться в неділю 11 жовтня ц. р. в великій та гарній залі Гантер-Каледжу в Ню Йорку при 695 Парк Аве., заповідається не тільки одною з найкраще під мистецьким оглядом підготованою імпрезою, але також видатною подією нашого театрального життя. В прем'єрі, спеціяльно для цієї Ювілейної Академії написаної п'єси відомого драматурга й знавця мазепинської доби, Григора Меріям - Лужницького, візьмуть участь понад п'ятдесят осіб, в тім тридцять відомих заслужених акторів львівських і східньо-українських театрів., що перебувають тепер в різних місцевостях ЗДА і Канади. П'єса д-ра Лужницького буде виконана під мистецьким проводом відомого режисера Богдана Паздрія. На Академії буде можна почути найкращі зразки „мазепинської" поезії у вийнятках із творів Байрона Гюґо, самого Гетьмана Мазепи та найновішого вірша Лесі Храпливої. Славний Етюд Ф. Ліста „Мазепа" у виконанні Марти Шлемкевич та Хор УМІ під орудою Ю. Оранського з Филаделфії доповнюватимуть мистецьку програму. Молодь, зорганізована в молодечих організаціях, матиме вступ на Академію по знижених цінах, якщо явиться в своїх одностроях.

Ачесон пропонує поширення НАТО і гостру політику супроти Москви

Бонн. — Голова т. зв. Дорадчого Комітету Демократичної партії і найвидатніший фахівець тієї партії в закордонних справах, колишній державний секретар Дін Ачесон виступив з суґестією, щоб поширити теперішню Організацію північно-атлантійського пакту (НАТО) у справах політичного плянування, економічної співпраці та допомоги менше розвиненим країнам у світі також на деякі ті західні держави, які стоять поза тим могутнім західнім військово-політичним бльоком 15-х держав. Ачесон мав тут на увазі Швецію, Швайцарію, Австрію і Еспанію. Перші три держави — невтральні, але демократичні, християнські й антикомуністичні, а Еспанія пов'язана з ЗДА двостороннім договором. У Бонні відбувалася конференція, спонзорована Американською радою у справах Німеччини, що направді є Товариством американсько-німецьких приятелів, та німецькою півофіційною організацією „Атлянтік Брюке", для підтримування ідей НАТО. У тій конференції беруть участь коло 50 делеґатів з 15 країн. Хоч її характер приватний, проте участь з американській делеґації найвидатніших діячів обох партій надає їй офіційного характеру. З американського боку в тій конференції взяли участь — кол. перший високий комісар ЗДА в Німеччині Джон МекКлой, кол. перший амбасадор Джеймс В. Конант, губернатор Р. Мейнер з Ню Джерзі, сен. Джекоб Джевітс і Кеннет Кітінґ з Ню Йорку, сен. Майк Монроней, ген. Джеймс Гейвін і названий колишній держ. секретар Дін Ачесон. Ачесон виступив теж з критикою взагалі будь-яких розмов з большевиками на тему Берліну та з порученням якнайрішучішої політики супроти Москви. Вправді він признав, що в міжнародній ситуації настало деяке відпруження, але він різко перестерігав проти наївної віри на поступки від большевиків.

Секретар рільництва Бензон промовляв на с.-г. зібранні у Києві

Київ. — Американський секретар Езра Тефт Бензон відвідав в минулу суботу 2-го жовтня ц. р. Київ та промовляв на конференції, на якій було кількасот сільсько-господарських фахівців УССР, включно з совєтським міністром хліборобства Володимиром Мацкевічем. Секретар хліборобства прославляв ідею „співіснування в хліборобстві", яке не має ніяких тайн, що їх треба би оберігати. Хліборобство — казав Езра Т. Бензон — має за єдину ціль в Америці — піднесення життьового стандарту людей. — Приявні палко оплескували американського міністра. Езра Тефт Бенсон вернувся наступного дня до Москви, де він виголосив проповідь в одинокій тамошній протестантській святині, а в неділю вечером прибув до Фінляндії, в поворотній дорозі до Америки з своєї подорожі доброї волі по різних країнах Европи.

У Клюбі Закордонних Кореспондентів обговорювано справи втікачів

Ню Йорк. — У вівторок 29-го вересня ц. р. відбулася в Ню Йорку нарада представників Добровільних Допомогових Організацій і на цій нараді виступив із доповіддю директор міжнародної переселенчої організації Міждержавного Комітету для переселення з Европи п. Марко Делі, який говорив про напрямні і пляни діяльности цієї важливої установи у зв'язку з проголошенням Роком Втікача. На цій нараді українську допомогову установу ЗУАДК репрезентували президент Комітету д-р В. Галан і заступник президента і правний дорадник адв. М. Пізнак. Того ж самого дня Клюб Закордонних Кореспондентів у Ню Йорку влаштував офіційне прийняття для директора ІСЕМ п. Делі, пов'язуючи це прийняття з дискусією на тему доцільної допомоги втікачам. В дискусії брали участь закордонні кореспонденти таких великих часописів, як „Ню Йорк Таймс" (п. К. МекЛяфлін), „Ню Йорк Дейлі Нюз" (п. К. Генсон) і „Крішчен Сайнс Монітор" (п. Ч. Фрай). В прийнятті і дискусії брали теж участь представники добровільних допомогових організацій, включно із згаданими представниками ЗУАДКомітету. Дискусія була ведена на основі речевих статистичних даних. Всі дискутанти стверджували, що проблема втікачів не може бути розв'язана вповні так довго, як довго існує теперішній поділ світу на вільний і окупований диктаторськими режимами. Цей двоподіл світу несе постійну загрозу нового руху втікачів, і для заспокоєння потреб втікачів повинні працювати не лише добровільні організації, але цій проблемі повинні присвятити пильну увагу теж держави та їхні уряди.

На бенкеті в Брукліні жертвували $7,135 на будову парохіяльної школи

Бруклин, Н. Й. В неділю 1-го жовтня у великій залі Українського Народного Дому в Брукліні при Гренд Ст відбувся Бенкет парохіян української католицької церкви св. Духа з нагоди рішення вибудувати при цій парохії школу. В Бенкеті взяло участь 250 осіб. Парох парохії о. В. Андрушків відкрив Бенкет та попросив заступника голови УНСоюзу і касира УККА пана Йосипа Лисогора перейняти провід Бенкетом. Після переведення молитви, тостмайстер п. Лисогір попросив до слова о. Ю. Менцінського, який говорив про значення рідної школи при парохії для втримання при ній молоді і дальших наших поколінь. На цю тему промовляли ще сеньйор місцевих діячів Юліян Павчак, Йосип Лисогір, представник „Провидіння" п. Ст. Сприньский із Филаделфії, о. П. Івахів із Ковос, Н. Й., уродженець Брукліна п. Василь Тараска, о. М. Горішний ЧСВВ із Ню Йорку, інженер А. Осадца (автор проєкту будови нової школи), о. М. Кулинич із Ню Йорку та о. декан В. Андрушків. Всі вони гаряче закликали бруклинських парохіян збудувати парохіяльну школу, бо без неї церква залишиться без вірних, і не буде кому в ній молитися за наш нарід та допомагати йому і тут і на рідних землях, де його переслідує московський комуністичний окупант. Між промовами відбулася мистецька програма, складена з виступів членів танкового гуртка під проводом д-ра Р. Петріни, оркестри місцевого СУМА, декламацій учнів школи українознавства, підготованих п. Л. Рейнаровичем, фортепіанового соля та групових деклямацій. Церковний хор під упр. Л. Рейнаровича відспівав 4 пісні. При кінці Бенкету тостмайстер п. Й. Лисогір попросив п. В. Тараску перевести збірку пожертв на будову нової школи. Пан Тараска ствердив на кінці збірки, що вона винесла готівкою і декляраціями 7,135 долярів, що є добром початком до енерґійної праці при будові так потрібної школи при церкві св. Духа. Отець декан Андрушків дякував усім, що причинилися до успіху Бенкету, а провідник імпрези п. Й. Лисогір закрив Бенкет.

СОВЄТИ ВИПУСТИЛИ НОВОГО САТЕЛІТА В ОРБІТУ НАВКОЛО МІСЯЦЯ

Москва. — В неділю дня 4 жовтня ц. р. десь перед 7-ою годиною ранку (за московським часом) Совєти випустили свого чергового сателіта в орбіту навколо Місяця, або т. зв. Лунніка III. Згідно з офіційним совєтським комунікатом, новий сателіт важить 612 фунтів і в понеділок дня 5 жовтня ранком він мав би увійти в орбіту навколо Місяця й, обкруживши його на віддалі 6,000 миль, вернутися в орбіту Землі. Випущено цього сателіта з допомогою ракети, яка важила 3,323 фунтів. В совєтському офіційному повідомленні визначено цього сателіта Місяця, як „автоматичну міжплянетарну стацію", головним завданням якої мало б бути поширення наукових дослідів у міжплянетних просторах. Поза тим в комунікаті не подано, в які наукові інструменти виряджена ця „стація", а тільки стверджено, що з допомогою встановлених на Лунніку III фотоапаратів можна буде відфотографувати протилежну, невидну сторону Місяця. Водночас із цим ця „стація" пристособлена для передавання радіових сигналів. У зв'язку з випущенням цього нового сателіта навколо Місяця, совєтські науковці висловлюють різні здогади щодо „довговічности" цього Лунніка, передбачаючи, що він, вернувшися в орбіту Землі мав би кружляти в ній на протязі дуже довгого часу, а то й може вічно. Понад Землею він мав би кружляти на висоті 1,200 миль. Випущення Лунніка III довершено в другу річницю випущення першого совєтського сателіта Землі „СпутнікаI". Випущений в неділю 4 жовтня сателіт є третім з черги совєтським сателітом Місяця. Перший був випущений дня 2 січня ц. р., але в орбіту Місяця він не попав і кружляє тепер навколо Сонця. Другий сателіт (Луннік II), був випущений дня 12 вересня ц. р. і вдарив у Місяць дня 14 вересня, напередодні приїзду Хрущова до ЗДА. В американських наукових колах вважають випущення Лунніка II новим совєтським успіхом, але ж водночас із цим спеціялісти в цій ділянці не цілком певні, чи цьому сателітові поведеться вернутися в орбіту Землі і кружляти в ній вічно, як цього хотіли б совєтські експерти. Американські вчені звертають теж увагу, що визначення цього сателіта, як „автоматичної міжплянетної стації", не відповідає науковому розумінню такої стації, а саме, що такий сателіт мав би бути справжньою міжплянетною стацією для складання на ній харчів і пального і для зупинки ракет висиланих на Місяць, чи на інші дальші плянети.

Хрущов закінчив свої відвідини в Пейпінґу

Москва. — Нікіта Хрущов закінчив свої чотириденні відвідини в столиці червоного Китаю в неділю 4 жовтня ц. р. і в тому самому дні прилетів турбомоторовим літаком типу „Ільюшкін" до Владивостоку. Його від'їзд не був заздалегідь проголошений в газетах і відбувся без ніякої паради. Все ж, на летовищі зібралося коло 500 осіб, комуно-китайців і чужинецьких комуністів, які залишилися ще в Китаї у зв'язку зі святкуванням 10-річчя комуністичної влади. Між приявними, що прощали Хрущова, були Мао Тсе-тунг, президент Лію Шао-чі, прем'єр Чу Ен-лай і ін. Хрущов звернувся з коротким прощальним словом, говорючи знову про мир. Ніхто з приявних йому не відповідав. За пресовими коментарями, вислід довгих тайних нарад між Хрущовим і комуно-китайськими матадорами невідомий. Офіційний голова совєтської делеґації, що приїхала на ті комуно-китайські святкування, Міхаіл Суслов, міністер закордонних справ Громико й інші большевики відлетіли безпосередньо з Пейпінґу до Москви.

У Бонні й Вашингтоні заперечують плітки про згоду з Москвою щодо Берліну

Бонн. — Західньо-німецька преса принесла кілька „сенсацій про нібито порозуміння, яке прийшло між Айзенгавером і Хрущовим під час їх недавньої наради в Кемп Дейвіда. Щоденник „Телеграф" у Західньому Берліні приніс вістку, наче б Айзенгавер і Хрущов погодились на три точки розв'язання проблеми Берліну: 1. від західнього Берліну до Західньої Німеччини має бути переведений „коридор" почерез східню-німецьку територію, 2. помешені західні гарнізони в Західньому Берліні мають бути частиною інтернаціонального війська під фірмою Об'єднаних Націй, і 3. ЗДА не будуть противитись мировому договорові між СССР і Східньою Німеччиною. — Інший західньо-німецький щоденник „Дер Тагесшпіґель" твердить, що в нарадах у Кемпі Дейвіда вирішено „інтернаціоналізацію" Західнього Берліну. — Речник державного департаменту Линколн Вайт відмовився розглядати зміст окремих газетних пліток на цю тему, а відкликався до заяв в цій справі Президента і державного секретаря Гертера про незмінність становища ЗДА щодо свободи в Західньому Берліні.

В АМЕРИЦІ

● **Адлей Стівенсон** заявив своїм політичним приятелям в Ореґоні, що він уже кілька разів відпекувався кандидатури на президента, і тепер робить це ще раз. „Таке є моє становище, і я не змінив його, — сказав Стівенсон, — а тому мої приятелі повинні вшанувати мою волю".

● **Міністер фінансів Доналд Флеммінг** заявив, що економічний розвиток Канади продовжується і в другій чверті цього року національна продукція становила 34,700,000,000 долярів у річному відношенні — на 2 відсотки більше як у першій чверті цього року. В другій чверті цього року збільшилися інвестиції в підприємства і видатки на будову промислових об'єктів.

● **Напримінці тижня** віце-президент Ричард М. Ніксон захворів на вірус, на якого хворіє і його молодша донька, 11-річна Юлія. Його старша донька, 13-річна Патриція, вже видужала з цієї самої недуги і після тижневої неприсутности пішла до школи.

● **З Вашинґтону** повідомляють, що гостина Хрущова коштувала платникам податку коло 150,000 долярів. Це є найкоштовніша гостина, бо звичайно подібні візити голов держав коштують пересічно 100,000 долярів. Досі ще немає всіх рахунків із цієї гостини, тому не можна точно визначити її коштів.

● **Деякі нюйоркські банки** від 1-го жовтня збільшили відсотки від вкладок із 3.50 до 3.75.

● **41-річна Гелен Собель**, яка відбуває тюремну кару з своїм чоловіком 42-річним Мортоном Соболем за шпигунство в сітці з страченим на електричному кріслі подружжям Розенберґів, — вже другий раз звернулася до судових властей на дозвіл жити разом із своїм чоловіком, бо вона хоче мати ще одну дитину. Суд і цим разом відкинув її просьбу. Собелі мають двоє дітей — 20-річну доньку Сідні і 10-річного сина Марка.

У СВІТІ

● **У Лондоні** помер цього тижня на 71-му році життя Брус Бейрнсфадер, що вславився як вояк-карикатурист в першій світовій війні. Своїми рисунками - карикатурами він захоплював і смішив читачів англійських часописів. Як перший і одинокий, Брус Бейрнсфадер дістав офіційне становище „капітана - картуніста" в англійській армії. Зібравши масток, він утратив його після останньої війни і проголосив себе банкротом. За останньої світової війни працював, як кореспондент-рисівник в американській армії на західньому фронті.

● **В Тель Авіві**, в Ізраїлі, помер, маючи 37 років, Дані Брискер, який, як жидівський втікач з Румунії, студіював у Колумбійському університеті в Ню Йорку і був так званим соціяльним працівником серед молодечих „ґенґів" на Бронксі. В червні минулого року він одружився з донькою сенатора Пола Г. Даґлеса з Шикаґо і таким чином знайшов доступ до соціяльної й інтелектуальної верхівки ЗДА. В Ізраїлі був директором школи.

● **В Англії** вибух „дикий страйк" водіїв вантажних авт у фабриці оксиґену. З 3,500 водіїв, 2,000 не вийшли до праці. Внаслідок цього закрито фабрику, що затруднювала 9,000 осіб, а брак того газу створив відразу небезпеку припинення праці в автомобільному промислі, що затруднює 50,000 робітників. Цей страйк розпочався всупереч становищу робітничої спілки, яка затаврувала його. Він може погано відбитись на виборчих шансах соціялістичної Партії Праці, що охоплює всі робітничі спілки в Англії.

● **Арабський уряд в Марокко** відіслав назад два мішки летунської пошти з Ізраїлю з повідомленням, що поштова комунікація 200,000 жидівських громадян Марокко і Ізраїлю — заборонена. З Марокко виїхало до Ізраїлю 110,000 жидів, але ця еміграція відбувається проти волі марокканського уряду.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НА ОВИДІ — ПЕРЕМОГА АЛЬЖИРУ

Нас, українців, спеціяльно цікавить проблема Альжиру, як яскравий приклад сучасних визвольних рухів і як доказ, який потверджує закон історії, що найбільшої мілітарної сили замало, щоб приборкати гін народу до волі. П'ятирічна революційна боротьба, що її ведуть мусульманські націоналісти проти колоніяльної французької адміністрації, за всіми познаками наближається до кінця, з перемогою ідеї політичної самостійности для всіх народів. Альжир — це велика територія на 852,600 кв. миль, але тільки з несповна 10-ма мільйонами населення, з чого понад мільйон становлять европейці, які в своїх руках тримають фактично адміністраційний апарат, найкращу землю, промисл та фінанси і становлять інтелектуальну еліту. Альжирські автохтони в масі бідні, з дуже низьким життьовим стандартом, непідготовані ще до того, щоб в цілості перейняти самоуправу й державну машину і цілком залежні від монетарної системи Франції та її господарства. Але може саме на тлі тієї відсталости Альжиру, в якій, безумовно, винна Франція, тим виразніше видно атракційність визвольної ідеї. Франція перекинула з европейського континенту до Альжиру півмільйонову армію. Вона послабила збройну силу Організації Атлантійського Пакту (НАТО), вона виснажувала себе, щорічно витрачаючи на війну в Альжирі коло більйона долярів. Раз-у-раз заповіджувано повну перемогу над альжирськими партизанами. І ось, на п'ятому році тієї війни вона, за всіми познаками, незабаром таки закінчиться перемогою альжирських самостійників.

Сильні організації французьких колоністів в Альжирі, які завжди мали вирішний вплив на французьку публічну опінію в метрополії, були настроєні найнепримирливіше супроти всяких самостійницьких амбіцій автохтонів-арабів. Саме острах, що уряд Плімлена започаткує переговори з альжирськими націоналістами, породив бунт, який підтримала армія в Альжирі. Внаслідок того до влади прийшов 1-го червня минулого року генерал Шарль де Ґоль. Перевівши зміну французької конституції та закріпивши власний авторитет, що його сьогодні не всилі захитати ніяка партійна кампанія, де Ґоль зважився дійсно на державницький жест, що його не мав відваги зробити ні один із попередніх французьких керівних мужів: у своїй декларації з 16 вересня ц. р. він визнав принцип самовизначення для Альжиру, включно з можливістю його самостійної державности.

Зорганізовані у Фронті Національного Визволення, мусульманські націоналісти довго зволікали з відповіддю. Прихильний відгук заяви де Ґоля у Вашинґтоні; натиск збоку туніського президента Габіба Бурґуїби та марокканського короля Мохаммеда V, які бажають миру у Північній Африці; втома мусульманського населення Альжиру, яке протягом останніх п'ятьох років зазнавало подвійного терору — від власного революційного підпілля і від французької цивільної адміністрації та солдатески; небезпека зросту комуністичних впливів та моральної ізоляції націоналістів, — всі ці й інші причини склались на те, що минулого тижня закордонно-революційний уряд альжирців у принципі прийняв до відома заяву де Ґоля. Однаково заява де Ґоля, як і відповідь альжирців, обставлені багатьма застереженнями. Де Ґоль не визнає зґаданого ніби самозванчого альжирського уряду та Фронту Національного Визволення, як репрезентантів альжирського народу, і тому не хоче вести з ними переговорів. Тим часом альжирські націоналісти узалежнюють припинення воєнних дій від переговорів з ними. А втім, вони вже погоджуються на приїзд до Парижу, що відкидали були раніше, ніби, як знак капітуляції. Багато того, що сказав де Ґоль, не сприйнятливе для альжирських самостійників, так само, як багато дечого в їхній заяві суперечить політиці де Ґоля. Зате спільною стала вже база принципу самовизначення, спільне бажання закінчити збройну боротьбу і спільною є свідомість тісної альжирсько-французької залежности.

Тому серед самих французів в Альжирі і Франції — як повідомляють обсерватори — зростає переконання, що, всупереч непримиримим фанатикам з обох сторін — знайдуться посередники і знайдеться компромісова формула, яка вможливить спершу проголошення воєнного перемир'я, а згодом і розмови. Вони облегшили б виповнювання конкретним змістом заповідженого де Ґолем 4-річного періоду, який має попередити плебісцит серед усіх альжирців, африканського й европейського походження, над дальшою долею альжирської країни. До остаточного поладнання цієї проблеми ще довгий шлях. Але він щораз ширшає, простішає і кращає. Таким чином, після мирного розв'язання проблеми Кипру тридержавним договором Англії, Греції і Туреччини, незабаром можемо бути свідками закінчення кривавого конфлікту в Альжирі. Це був би удар для Москви, яка плекає колоніялізм у найгіршій формі. Коли всі колонії у світі визволяться, легше буде зривати маску з колоніялізму Москви.

Любомир О. Ортинський

ОН ПІД ЗНАКОМ РОЗМОВ НА ВЕРШИНАХ

Виглядає, що 14-та сесія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй в Ню Йорку пройде непомітно, під знаком „розмов на вершинах". Бо хоч є багато проблем міжнародної політики чекають на розгляд і вирішення форумом Об'єднаних Націй, усі вони бліднуть і відходять на другий плян в обличчі найновіших спроб злагіднити стосунки між Заходом і Сходом шляхом безпосередніх розмов Москва-Вашинґтон чи конференції „на вершинах". Хочемо того чи ні, приємне це кому чи ні — відносини між двома таборами, західнім і східнім, споляризовані сьогодні у Вашинґтоні й Москві, а започаткування прямих контактів між совєтським диктатором і американським президентом ставить світову політику перед новою ситуацією, в якій така міжнародна організація, як Об'єднані Нації, відіграє тільки допоміжну ролю. Вони можуть бути тільки рефлексом рішень, які западуть поза мурами скляного палацу ОН. Якщо взаємини між Сходом і Заходом, конкретно між ЗДА і СССР, на якийсь час відпружаться, будуть вигляди на успішне полагодження різних міжнародних проблем на паркеті ОН. Коли ж загостряться вони — ОН і далі переживатимуть деґрадацію свого значення з маривом долі, яка свого часу зустріла була женевську Лігу Націй. Така вже недосконала конституція цієї міжнародної установи, яка узалежнює вирішення своєї найважливішої ланки — Ради Безпеки від узгіднення 4-ох великодержав і передбачає право вета для кожної з них. Практично рішення лежить в руках ЗДА і СССР. Спроби безпосереднього розгляду міжнародних конфліктів зґаданими двома потугами автоматично поменшують значення ОН, які мусять чекати на вислід цих спроб.

Такий є стан і його віддзеркалення можна бачити кожного дня на сесії Генеральної Асамблеї. Вона проходить ніби нормально, виголошуються промови і репліки, ведуться спори, але не треба бути аж надто великим психологом, щоб відчути, що обидві сторони рішили притупити вістря своїх виступів і застосували тактику вичікування на рішення поза палацом ОН.

Як відомо, на відкритті сесії Генеральної Асамблеї виступив 18 вересня з промовою Хрущов, який запропонував ні більше, ні менше, як повне роззброєння аж до ліквідації армій і скасування військового знання. І хоч переважна більшість делеґатів Генеральної Асамблеї прийняла заяву совєтського диктатора як пропаґанду, все ж факт, що президент ЗДА конферував згодом з Хрущовим, що заповіджено візиту американського президента в СССР і на обрії конференція „на вершинах", — все це змушує делеґатів рахуватися з різними можливостями і стосувати тактику повздержливости. Тому в дебатах, що відбуваються цими днями, відчувається більше, ніж будь-коли в попередніх роках, теоретично-клюбовий настрій, помітна настанова — „тут і так нічого не вирішимо, рішення западе деінде, а ми мусимо йому підпорядкуватися". Таке враження опановувало кожного, хто слухав дискутантів, які вже забирали голос в дебатах, воно помітне в кулюарах і в приватних розмовах.

В дебатах зарисувались такі три теми, які, здається, підтримуватимуть літеплу температуру цьогорічної Генеральної Асамблеї: альжирсько-французька війна, ізраїльсько-арабський конфлікт і небезпека конфлікту в карібському просторі. На зґадані теми вже висловилися їх головні речники, не внісши до проблеми нічого нового. Пані Ґольда Меєр, міністер закордонних справ Ізраїлю, заінтонувала проблему, закинувши Каїрові дискримінаційну політику, ведену адміністрацією Суезького каналу супроти ізраїльських кораблів та вантажів, і дістала довшу відповідь від речника арабського світу, міністра закордонних справ Савді Арабії. Ні одна сторона не хвилювалась, і під час виступу арабського міністра Ґольда Меєр спокійно пила чай в делеґатській каварні. Взагалі в ОН завівся звичай, що неприємні репліки шефи місій іґнорують, проводячи час у каварні. Так зробив також французький міністер, який вийшов під час виступу Савді Арабії, в якому роблено закиди французам за стосування терору супроти альжирського населення. Розмірно спокійно пройшов двобій і між речником Куби та Домініканської республіки, які обвинувачували один одного в підготові диверсії. Зрештою не було перед ким спорити, бо заля нарад 29 вересня була майже порожня. Тільки другі ешелони делеґацій залишалися на стійках . . .

Крім Хрущова, який стягнув був до ОН небувалу масу слухачів, з совєтського бльоку говорили досі тільки білоруський міністер закордонних справ Кузьма В. Кісельов і альбанський представник Беґар Штилля. Кісельов, відомий своїми гострими виступами проти ЗДА, цим разом проспівав похвальний гимн пропозиціям Хрущова і запропонував нову точку програми нарад — міжнародну підтримку наукових дослідів над поборюванням пістряка. Очевидно, що поки не вияснаться справи високої політики на найвищому щаблі, совєтська делеґація, в тому числі білоруська й українська делеґації, дістала доручення бути стриманою у висловах і не атакувати ЗДА. Можна навіть спостерігати тенденцію розмежування між ЗДА й іншими західніми потугами, що її роблять вже делеґати східнього бльоку, тенденцію, яку західні спостерегачі розцінюють як небезпечну, бо вона змагає до пропаґандивного ізолювання Вашинґтону від решти західніх альянтів.

Делеґацію Української ССР в цьому році очолює міністер закордонних справ Лука Паламарчук. Вона численніша, ніж у попередньому році, але до хвилини, коли писані ці рядки, ще не подала остаточно списка своїх членів. У провізоричному довіднику про 14-ту сесію Генеральної Асамблеї сторінка, призначена для списку делеґатів УССР, ще не виповнена. Спостерігачем у канадійській делеґації є український парляментарний посол д-р М. Мандзюк.

М. Ковальський

ДВА РОМАНИ

Львівський журнал „Жовтень" у кількох числах надрукував першу книгу нового роману Володимира Ґжицького під назвою „У світ широкий". Читаючи той роман, мимоволі хочеться зробити порівняння з колишнім романом того ж автора „Чорне Озеро", романом, що його у свій час заборонила совєтська влада.

Читачі пригадують роман „Чорне Озеро" і його героїв. Тоді автор поставив собі за завдання показати боротьбу старого і нового. Старе — це світ камів-заклинателів, старовинних леґенд, старого укладу життя алтайців. Нове — це покоління алтайців, вихованих вже після революції 1917 року. Нове — це молодий лікар Темір, що закінчив університет у Москві і вернувся на Алтай служити своєму народові, це Таня — молода алтайка, вчителька, що набула освіту і вчить грамоти дітей алтайців у глухій провінції. Старе — це алтайці — кам Натрус, бувший багатій Мабаш, мисливий і провідник Тріш. Ці останні мовчки ненавидять совєтську владу і як можуть борються проти неї. І борються не тільки тому, що вона совєтська, але й тому, що вона загарбницька, окупантська, імперіялістична і русифікаційна.

Кожний з тих типів — старого чи нового світу — різко окреслений ніби вирізьблений з каменю, кожна фраза сказана ними, навіть кожне слово — продумане, глибоко передумане.

Поруч з алтайцями є і типи не місцеві. Українець інженер Манченко, що робить геологічні дослідження, росіянин художник Ломов, який приїхав на вакації з Москви і який фактично представляє московський імперіялізм, бо всюди почуває себе, як удома, дачники тьотя Груша і мадам Пупсік — типові російські міщанки, що шукають любовних пригод на час вакацій. Типи теж яскраві і подекуди навіть комічні.

Але у кожного типа цього роману багато людського, зрозумілого, непідробного. Талановито передане нещасне кохання Тані-алтайки, яку звів художник Ломов і яка не стерпіла сорому й кинулася в річку Катунь, нагадує долю Шевченкової Катерини. До образу алтайки підходять рядки з Катерини: „Кохайтеся, чорнобриві, та не з москалями . . ." Не менш сильно передана й трагедія Теміра, який кохав Таню і який поїхав у Москву помститися за знівечену честь Тані і знищив на виставці картину Ломова, що на тлі Чорного Озера намалював Таню. Ці драми проймають своєю щирістю і людським напруженням.

Але головне у Ґжицького — тло. Читач справді відчуває, що всі ці персонажі — Ломови, тьоті Груші, мадам Пупсіки, слідчі, одне слово всі ці „уруси", як їх називає місцеве населення, це елемент зайшлий, який приїжджає на Алтай, як до себе, всюди підкреслює свій комплекс зверхности, більше того, дає зрозуміти, що „інакше й бути не може".

Все це разом узяте для українського читача робить роман цікавим, а подекуди навіть захоплюючим. Тому цей роман мав успіх на всіх землях України, тому то його й заборонила совєтська влада і дозволила востаннє передрукувати щойно після основної переробки.

Аж ось у 1959 році львівський журнал друкує початок нового роману „У світ широкий" того ж Ґжицького. Дія того роману — Галичина, починаючи від кінця 1916 року. Тло — провінція, містечко, село з лісами навколо, а потім широка Україна — Вінниччина, Поділля. Героїв не багато. Найголовніший з них це юнак Гаєвський, син вчителя. Його кличуть до війська і австрійська влада і молоді українські формації у 1918 р., але Гаєвський не тулиться ні до австрійців, ні до українців. Його захоплює російський солдат з українським прізвищем — Лебеденко, революціонер і комуніст, приваблюючи мріями про свободу і землю, про міжнародне братерство і про те, що лише Росія — революційна Росія комуністів — може це все забезпечити всім народам. Цей тип, хоч рідко з'являється, але різко виведений. Гаєвський врешті попадає до УСС'ів, входить в склад частин „петлюрівської ґвардії", бере участь у кількох бойових операціях і врешті переходить на бік червоних. Але мотиви поведінки Гаєвського, починаючи від служби в австрійців і переходом до червоних, не вражають читача. Всі перипетії військові, політичні і любовні молодого Гаєвського, хоч подекуди і талановито передані, всі вони підтягнені під шнурок партійної лінії. Духово Гаєвський — порожній, і цю порожнечу має, мовляв, заповнити червона Москва. Трудно в тому шукати логічности. Немає й конфліктности ситуацій. А проте кінець 1918 і особливо 1919-ий рік на Україні такий багатий на конфлікти ідеологічні і політичні. Ґжицький їх обходить лагідно і без загострень. Відчувається ніби втома Ґжицького. А жахлива обережність і боязкість витворюють враження безбарвности і браку психологічного рельєфу.

Адже ж Гаєвський в самому центрі відродження нації. Він — свідок неповторного моменту в історії, який так яскраво переданий колись Олесем у вірші „Яка краса відродження країни". Проголошення ЗУНР і створення її самостійного уряду ніяк не проймає душу Гаєвського. Виглядає так, що та душа якась не чутлива, чужа і не гомінка. Події, що тоді зворушили мільйони сердець українців, що дали надхнення не тільки політикам і військовим, ті події знаходять занадто буденну і шаблььонову для тодішньої большевицької пропаґанди синтезу в думках Гаєвського: мовляв, міністри буржуазної ЗУНР, то все австрійські бувші службовці і ці люди вестимуть політику на користь „попів, панів і для себе — урядовців". Петлюра ж для Гаєвського — це авантюрист, а люди з його оточення — бандити. Просто дивно, як перо Ґжицького витиснуло такі примітивні окреслення. Тому логічно, що всі події кінця 1918-го і 1919-го років у Ґжицького бліді, безбарвні і бідні. І клясичний, але непереконливий висновок Гаєвського навіть дивує. Він думає: „І тільки червона армія несла землю і волю народові змученому війною, голодом і багаторічною розрухою" („Жовтень, ч. 6, черв. 1959, стор. 65).

Хотілося сподіватися, що перехід Гаєвського до червоних — це мусів би бути наслідок глибокого переконання, надхненого захоплення, або принаймні вирішення душевного внутрішнього конфлікту. Нічого того не помітно. Нема в Гаєвського ні глибокого переконання, ні надхненого захоплення, ні душевного конфлікту і геройчного подвигу. Взагалі, як ми вже сказали, Гаєвський порожня людина, а за характером — ні риба, ні м'ясо. Він не стійкий у своїх любовних переживаннях, він не має усталених концепцій, він навіть (як того можна було сподіватися у його віці) не романтик. Йому бракує тієї людськости, яка є в кожному типі роману „Чорне Озеро".

Видно, що після довголітньої мовчанки Ґжицький мусів щось написати і справді написав „щось". Але прочитавши це „щось", одчуваєш жаль і до Гаєвського і до його автора. Справді шкода і таланту і людини.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

ЗВІДОМЛЕННЯ КОМІСІЇ ПАЛАТИ РЕПРЕЗЕНТАНТІВ У СПРАВАХ ПРОТИАМЕРИКАНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ З РОЗСЛІДУ КОМУНІСТИЧНИХ ПОСИЛКОВИХ ДІЙ

(Урядовий текст в українському перекладі)

(3)

Обов'язкові оплати для Совєтського Союзу

Державні совєтські митні оплати, як митний список, стаття 7:

СССР оплати — вартість товарів	10%
СССР заплата за перевірку до 11 фунтів	$ 1.40
СССР заплата за перевірку вище 11 фунтів	$ 1.90
СССР загальна оплата	1%

Офіційне совєтське мито, стягане з американських компаній, сягало від 4 центів за фунт крупів до 91 цента за фунт какао. Щодо одягу, то це мито сягало від 50% вартости уживаного одягу та вовняних товарів або матеріялів, різаних на міру, до 100% вартости готового одягу. Щодо різних інших предметів, то митні оплати були: за медичні й фармацевтичні посилки — 25%; ґалантерію — 100%; накривала — 50%. Список митних оплат, згідно з цінником однієї компанії, виглядає так:

Список митних оплат від найважливіших предметів

Накривала	50%
Одяг (готовий з усіх матеріялів)	100%
Косметика	250%
Вовняні вирізи	50%
Сталеві вироби:	
ножики до голення	100%
машинки для стриження	100%
всякого роду бритви	75%
машинки до гострення	100%
Креслярські прилади	50%
Креслярські гарнітури	50%
Ліхтарки	75%
Вічні пера	50%
Білизна	100%
Панчохи	75%
Гачковані товари	75%
Полотна — на стіл і ліжко	75%
Шкіра	75%
Манікюрні прилади	100%
Механічні олівці	50%
Медичне приладдя	50%
Медичні і фармацевтичні складники в малій кількості	25%
Музичні інструменти і частини	150%
Ґалянтерія	100%
Фарби в скриньках, тюбах, капсулях	150%
Черевики	75%
Відрізи шовкового матеріялу	50%
Рахункові машини	40%
Шкарпетки і панчохи	75%
Писальні прилади, папір	10%
Термоси	50%
Іграшки	100%
Білизна	75%
Годинники	100%
Гачковані і ткані вовняні товари	50%
Волічка	100%

Харчові продукти

Сало	34	цт. від 1 ф.
Ячмінні крупи	4	"
Гречані крупи	6	"
Масло	26	"
Солодощі	68	"
Шоколяда	68	"
Сир всіх родів	32	"
Макарони	6	"
М'ясо	40	"
М'ясо в пушк.	36	"
Молоко конд.	23	"
Молоко спор.	32	"
Локшина	6	"
Риж	10	"
Какао	91	"
Кава	68	"
Пшен. ґрисик	8	"
Товщ	34	"
Мука	6	"
Сушені овочі	75%	ціни
Шинка	40	цт. від 1 ф.
Смалець	34	"
Італ. макар.	6	"
Цукор в грудк.	7	"
Цукор піск.	6	"
Приправи	100%	ціни
Чай	$ 1.14	цт. від 1 ф.
Всякі харчі	45	"

Різні товари

Мило госп.	7	"
Мило туал.	1.99	"
Тютюн	60%	ціни
Тютюнові вироби	60%	ціни
Ліки	25%	ціни
Сахарина	25%	ціни
Вітаміни	25%	ціни

В додачу до надмірних оплат і митних податків, що їх Совєти стягають, як ціну за добродійство вільного світу, американські компанії мусять вимагати заплати за свою участь у цих трансакціях. Замість того, щоб висилач сам запакував і вислав посилку, робить це компанія, яка стягає оплати і мита для Совєтів. Заплата за пакування і висилку буває різна в різних компаніях, але пересічно становить 8.50 дол. за посилку ваги до 22 фунтів, 9 дол. — до 25 ф., 10 дол. — до 30 ф. і 12 дол. — понад 30 ф. Крім цих оплат, існує поштова оплата в ЗДА, що її висилач мусить заплатити навіть тоді, коли б безпосередньо вислав посилку.

У своїх звідомленнях, що їх треба складати згідно з законом про реєстрацію чужинецьких аґентів, висилкові компанії здебільша повідомляють тільки про загальну суму долярів, пересланих на рахунок Державного банку у Москві. Одна або дві компанії в перших своїх звідомленнях після останньої війни повідомляли тільки про прибуток брутто, що його вони одержали. Тому, щоб мати повний образ тієї

(Продовження на стор. 3-ій)

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(3)

— Стій! Хочеться покурить! — зупинив Аксаков коня, коли добилися до верха.

Вони розсілися вільніше у сідлах, закурили. Перед ними розгорнулася панорама далеких гірських хребтів. Легкий, прохолодний вітрець долітав з незайманих просторів.

— Хорошо тут! — Аксаков зняв шапку, обтер спітніле чоло. — Диви, гори й гори. Он під тим третім шпилем ще недавно сніг лежав. А знаєш, як вони називають оті зелені верхи безлісі?

— Ні.

— Полонини. А як їхній сир зветься?

— Не знаю.

— Бриндзя.

— Бринца — повторив Раян.

— Ні, таки бриндзя. Та й смачна вона, міцніша від сивухи. Аж заплачеш, скуштувавши. А хата, знаєш, як по-їхньому?

— Хижа, — відповів Раян. — А от чи ти, Серьожо, знаєш, як по-тутешньому дівчина?

— Ну, дівчина.

— Ні, не так. Бі-ляв-ка.

— Білявка! А що, коли ота білявка чорна?

— Чорне — погань! — похитав головою Раян: — Совершенна погань. Зрозуміло, Розі Абрамовні цього сказати не можна.

Аксаков зареготав з серця і раптом замовк, бо коні, що вперто намагалися висунути з морд зубела, щоб скубнути трави, нашорошились нараз, застригли вухами. Вершники сягнули мимоволі по зброю, хоч кругом не видно було нікого, тільки в річці внизу щось сплеснуло, збиваючи воду.

Аксаков глянув здивовано на Раяна, потім угору, на ліс, за кількасот метрів над ними. Ліс млів у літній спеці, байдужий, ніби ніякої в ньому таємниці.

— Що це було?

— А чорт його знає. Похоже на те, що камінь покотився вниз. Да, у нас не раз таке бувало.

— Та тут не так воно стрімко. Але . . . гори горами . . . Ідем!

Вони добилися знову до річки. Ріні тут поширшали, гори відступили подалі. Влизько вже Міжгір'я. На ріні, під берегом циганська хата. Куча з одним вікном, без огорожі. Голі циганята ловлять рибу в річці.

Аксаков задивився на хатину, ніби на щось знайоме. І враз згадалися опущені, неохайні оселі його батьківщини.

Справді не місце цій кучі в селі — подумав він, глянувши на перший присілок Міжгір'я. Чепурно-охайно видніє здаля міжгірська оселя. Садиби наче дерев'яні кріпості, що їх ставили в давнину. Хати з широких, тесаних колод, дахи на них солом'яні, тут і там черепиця. Стіни мальовані закраскою розтовченої цеґли. Білі вапняні лінії біжать тими місцями, де сходяться тесані деревини. Вапняними лініями обведені вікна, і вся хата у розписі. Кругом хати міцний, високий тин з тонко колених ялинових колод. Ворота зачинені, заложені виткою.

А ось ворота відчинені навстіж. Аксаков під'їздив з Раяном до Усташевої садиби, навмисне сповільнюючи хід коня.

Наче справді стояла кріпость кметя-дуки. До неї високий дерев'яний місток через глибокий потік. Прогін під гору. Старі ясені, метр у промірі, обступили фортецю товстими заборолами усуміш з темними смереками, що паряться оце в спеці й скапують живицею-сльозами.

Кріпость розгромлено. Тепер плюндрують її нещадно. Юрба людей на подвір'ї, по стайнях, по стодолах. Цікаві та боязкі зорять з-за плотів. Серед подвір'я два вози, що їх кінчають навантажувати.

Аксаков дивився на знайому картину вивозу. Він шукав очима Булата і не знаходив. Замість Булата виринув місцевий міліціонер. На голові у нього кашкет, білі штани, як у верховинців, і тільки чорна міліційна блюза та закинена на плече рушниця — знаки його становища.

— Я тутки пантрую, — мовив міліціонер, споглядаючи улесливо на їздців.

— Як? — перепитав Аксаков, зовсім не приховуючи свого презирства до розмовника. Ото Федор Череп. Прізвище залишається легко в пам'яті. Цього ведмедюватого, скуластого горця він ніколи не може добре зрозуміти. Його мова — чудні гортанні звуки, ніколи не чуті слова й фрази. І ще оця усмішка дурня і собача улесливість в очах.

— Де Булат? . . Гей, Міша, де Булат? — гукнув Аксаков, покинувши міліціонера, до голови сільради, що звідкись з'явився. Цього дядька легко зрозуміти, той бувалий і мова в нього інакша, як у решти горців.

— Вони в Грицака, — мовив голова сільради. — Щойно поїхали.

Аксаков хляскав коня по гнучкій шиї. Він пізнав тепер старого Усташа, як той виносив з хати вузлик, а за ним ступав підросток-хлопчина.

— Гей, хазяї! — гукнув Аксаков. — А де твій син? Де Василь?

Старий Усташ пристанув серед подвір'я гологолів і німо споглядав на вершників. Мабуть, уже десяток разів поставлено йому оте питання. Може й болюче запитувано, може й бито? Та коби тільки бито, а то ще гірше.

Хиляться тини кругом хати, зірвані ворота оперті об ясені. Навстіж комора з засіками зерна, грядами одягу. Пусті стайні. Бродить спущена худоба по саду. Стоїть на сінешньому порозі його жінка і не знає, як переступити той поріг востаннє.

— Не знаєш! — гукнув Аксаков, відчуваючи, як під безмовним поглядом старого Усташа, в якого ще недавно гостював і ночував, стає йому ніяково. — Пошукаєм твого сина! Наша власть всюди знайде! Так виїжджать!

Усташева жінка пішла злякано до воза. За нею виринула в сінешніх дверях стара Усташиха, несучи в руках ікону.

Посеред подвір'я вона опустила ікону, глянула помутнілим поглядом на хату, на пару запряжених карих, що мали востаннє послужити своїм господарям, на людей, що безкарно господарили в її коморах або байдуже приглядалися всьому.

У великому здивуванні вона стала хреститися. Хто дав таке право викинути її та її рід з тієї оселі, де кожне дерево тесане руками її батька, і кожний снопок на солом'яній стрісі з того жита, що його сама жала? Хто дав таке право вирвати їх з землі, засіваної їх зерном, вимішаної в кожній грудці їх руками, переміряної тисячі разів їх ногами за плугом, за косою?

Яке право, чиє право встановлено тепер?

Вона питала німо, в розпуці людей, своїх сусідів, що біля них прожила вік, а ті відверталися від неї. Та чому не промовлять слова, та чому не оборонять? Та де ж, добрі люди, де правда на світі?

— Мамо! Ходіть! — крикнув Усташ з воза.

КОМУНІСТИЧНИЙ ШАНТАЖ І СПЕКУЛЯЦІЯ НА ЛЮДСЬКІЙ НУЖДІ

(Продовження зі стор. 2-ої)

кремлівської операції, треба було визначити час, відколи звідомлення мали бути зголошувані за докладним одностайним взірцем. Визначено 1950 рік, як таку початкову дату, і наказано, щоб усі звідомлення, якщо не буде якоїсь зміни, стосувались часу від 1 січня 1950 року.

Щоб окреслити суму, яку примушені платити американські родичі й приятелі кремлівських підвладних, без уваги і понад поштові американські оплати, Комісія в справах протиамериканської діяльности покликала на переслухання голови компаній, що мають контракти з Інтуристом. Відповідаючи на заклик Комісії, вони пред'явили новий фінансовий звіт за роки 1957 і 1958. Голову однієї компанії звільнено від обов'язку прибути на переслухання з уваги на його недугу. Отож звідомлення про зиски, що їх тягне Кремль, оперте або на фактах, списаних з актів Секції в департаменті справедливости для реєстрації чужинецьких агентів, що стосується даних з-перед 1 січня 1957 р., або на фактах, одержаних від компаній після тієї дати.

Згідно із слідством, що його перевела Комісія, фонди, збирані для Совєтського Союзу чи то як мито чи оплати для Інтуриста, переказується закордонним відділом Чейз Мангеттен Банку до Банку Коммерсіяль де Парі ч. 7, Ронд-Пойнт де Шампс-Елізе, Париж 8, Франція. Цей банк діє, як банковий дім для розрахунків для Совєтського Союзу, як і сателітних країн. Перевірка розпоряджень щодо переказування грошей з конта Совєтського Союзу, виявляє, що з того самого конта, на яке надходять американські оплати за висилку посилок, доляри пливуть майже на всі потреби міжнародної комуністичної конспірації. Ці потреби охоплюють закуп американських публікацій, покривання видатків совєтської амбасади, консуляту чи делегації до Об'єднання Націй та ін.

Якщо мова про початок 1959 року, коли цю справу розглядали на сесіях екзекутиви конгресової комісії, то було тут 5 головних агенцій, кожна зв'язана з Інтуристом умовою про висилання посилок. Три з цих п'ятьох головних агенцій мали від п'яти до восьми підагенцій, які з черги мали своїх агентів у неозначеній кількості. Дві головні агенції були нові, дармащо одна з них тільки перейняла угоду від агента, який діяв від 1950 р. Друга почала діяти від 1957 р.

Сума, яку американські громадяни заплатили в кількох останніх роках комуністичному режимові в Москві за привілей облегшувати терпіння совєтських підлеглих, досягли висоти 15 мільйонів. Ця сума — це тільки частина грошей, що їх американці витрачають у своїй добродійній акції в користь родичів і приятелів, що терплять під комуністичним режимом. Крім цього, американські громадяни заплатили 8 мільйонів долярів компаніям, які за договорами з Інтуристом мають право висилати посилки і стягати окремі оплати за власну працю над висиланням пачок. Цей видаток в сумі 23-ох мільйонів долярів прийшов виключно внаслідок нехтування Кремлем нужди своїх підвладних та його рішення експлуатувати добробут „капіталістичних" родичів для отримання фондів, призначених на знищення джерела того добробуту.

Повна сума, витрачена американськими громадянами на висилку пачок мешканцям комуністичної Росії, становить, за найконсервативнішим підрахунком Комісії, 70 мільйонів долярів. Ця остаточна цифра може бути означена тільки приблизно, бо інакше не може бути з уваги на методи стосовані агентами Інтуриста і їхніми підагентами, з допомогою яких вони ведуть висилковий бизнес. Це методи, які примусили Кремль змінити від 1 січня 1959 року митні й інші оплати, при чому ця зміна була реклямована як зменшення висоти оплат, дармащо насправді комуністи збільшили завдяки тій зміні свій прибуток на 31%.

(Продовження буде)

Ще раз для Дивізії

Імпреза на „Союзівці" 5-го вересня в рамках 6-го Красвого З'їзду Делегатів Братства І-шої Української Дивізії — Української Національної Армії (І УД УНА) та під час Краєвих Тенісових Змагань, що влаштував „Карпатський Лещетарський Клюб (КЛК), мала назву „Ще раз для Дивізії". Це був черговий виступ колишніх артистів — членів ансамблю львівського театру малих форм „Веселий Львів".

Цього разу каруселю „Веселий Львів" крутили: Ірина і Юрко Лаврівський з Боффало, Марія Лисяк з Филаделфії та корифей української сцени Богдан Паздрій, також з Филаделфії. Він сповняв рівночасно ролю режисера програми. Виступав також неструджений в таких справах Олег Лисяк, що був „спірітус мовенс" всієї імпрези.

На програму Вечора, що її проведено під час чудової погоди під зоряним небом на естраді „Веселки" перед численною публікою, зложилися: конферанс'є, монологи, діялоги, пісні, речитативи й музика, у виконанні Зенона Савчука („Амор") з піяністом і акордеоністом Вол. Гентишем.

Богдан Паздрій розпочав Вечір своїм власним „Вступом". Гумор, дотеп, сатира, перепліталися зі своєрідним вояцько - дивізійним сантиментом та „траблями" еміграційного порядку. Неменше важливе завдання „олдбой" — Бодьо виконав у спільному конферанс'є - діялозі з Іриною Лаврівською та перлиною заблиснув у своєму, власної композиції, монологу „Дивізійний делегат". За тексти монологів (діялоги були колективним твором), за спосіб їх виголошення, за своєрідну інтерпретацію, цей завжди ще молодий парубок був нагороджений невгомонними сальвами щирого і безтурботного сміху та бурхливими оплесками.

Ірина Лаврівська — завжди елегантна, та культурна артистка потвердила й цим разом істину, що талант актора пов'язаний з письменницьким хистом автора дає запоруку повного успіху. Її власного укладу монолог „Циганка" — це найкраще потвердив. Гостра сатира, ніжний як шовк гумор, розмріяний як дівочі закохані очі сантимент, гарна дикція та бездоганна інтерпретація — оце прикмети ,які чергувалися у виступах пані Ірини. Ірина Лаврівська знає свій „джаб" і виконує його дуже добре. І за це вона від розбавленої публіки дістала в подяку сальви невимушеного сміху та бурю оплесків.

Марія Лисяк вміє співати, і своїм співом і усміхом вміє чарувати слухача та з'єднувати собі в нього симпатію. На останньому Вечорі вона заблисула як ще досі ніколи виконанням двох вояцьких пісень: „Розпрощався стрілець", та „Заплакали карії очі" й одної нової пісні з львівською тематикою „Давно з Підзамча" — до слів свого чоловіка Олега Лисяка та під музику Мирона Шияна. Інтерпретацією виконуваної пісні вона нав'язала контакт з публікою та залишила в її серцях на довго пам'ять про себе.

Юрко Лаврівський — не потребує реклями .Він сам за себе говорить, чи пак сам за себе співає! І цим разом, він знову запрезентував себе якнайкраще. І як „пан у фраку" і як співак, а ще й до того композитор. Він співав „Старі добрі часи" до слів Олега Лисяка; „Клопоти ексгероя" — до слів Бабая і Пейперфакса та „На Високім замку" — до слів Богдана Нижанківського. Музику до всіх трьох пісеньок він скомпонував собі сам. І знову, як колись у Львові, згодом в Німеччині, а тепер в Америці, завжди один і той самий Юрко Лаврівський — ввічливий, спокійний, усміхнений, ніжний . . . За те його публіка й любить, за те йому дякує бурхливими оплесками. Вона знає, де є Юрко Лаврівський — там каруселя крутиться і шафа грає! Юрко виступав ще й на Бенкеті-Вечері Дивізійників, де відчитав Ека — „Гриць Зазуля на фронті". Публіка голосно потвердила, що такого „Гриця" вже давно не чула.

Це було б детально про кожного з виконавців програми Вечора. Залишається ще наш „майстер на чотири руки" — ред. Олег Лисяк, якому вже хіба сама Управа „Союзівки" повинна поставити бодай картоновий пам'ятник біля бари за його невтомну працю в напрямі оживлення товариського, а в слід за цим й культурно-мистецького життя на „Союзівці". За його тексти до пісеньок, а зокрема за його „Фінал", (музику до Фіналу написав Василь Безкоровайний) публіка дякувала йому бурхливими оплесками.

Загальне враження з Вечора — якнайкраще!

Останній виступ „Веселого Львова" ще раз потвердив правду, що добрий театр в Америці може мати завжди гарні успіхи. Управа „Союзівки" повинна подбати — про простору, акустичну залю зі сценою. юко

● **Південно-корейський уряд** видав брошуру про стан північно - корейських комуністичних збройних сил, на основі відомостей, одержаних від своєї розвідки. За тими даними в Північній Кореї є тепер 990 бойових літаків, а наземна армія зросла від 1953 року з 251,000 вояків до 436,100. За текстом договору про воєнне перемир'я — Північній Кореї не вільно імпортувати ніяких нових родів важкої зброї. Всі північно - корейські літаки — совєтської продукції.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Прощальна зустріч буковинських українців з єпископом Платоном Корниляком

Филаделфійський Осередок буковинських українців влаштував 29-го серпня в залі ресторану „Шварцвальд" у Филаделфії прощальний вечір - стрічу для вшанування владики Кир Платона з приводу його від'їзду до Німеччини. На цю прощальну стрічу прибула численна громада буковинських українців не тільки з Филаделфії, але й з Ню Йорку, Клівленду тощо. Точно в 8 год. прибув до залі Владика Кир Платон в асисті о. декана Кобрина. Після привіту Владики почалася спільна вечеря. Господарем і тостмайстром був —п. Володимир Гнідий.

Молитвою проказаною Владикою Кир Платоном, започатковано першу частину вечора. Під час вечері забирали слово: від Центрального Об'єднання Буковинських Українців у ЗДА — І. Жуновський; від Української Буковинської Громади в Нюарку — І. М. Новосівський, від филаделфійського осередку — Ю. Мачук, П. Кучерявий, Ф. Лукіянович. Багатьом із бесідників приходилося вже працювати з о. д-ром Платоном Корнеляком на громадському полі і вони підкреслювали прикмети характеру нашого Владики й його віддану працю не тільки для Церкви, але й громадську — передусім у ділянці виховання української дітвори, серед українського студентства, тощо. Назначення Владики Кир Платона єпископом українців католиків у Німеччині приняли буковинські українці в діяспорі з задоволенням і радістю. Владика Кир Платон є другим єпископом, після бл. п. Владики Івана Данилюка, якого дала Буковина українському народові після нашого великого ісходу, а першим єпископом в історії Української Католицької Церкви, якого видала буковинська закутина Української Землі. На прощання з приводу від'їзду Владики бесідники висказували йому слова щирої пошани й найкращих побажань, а п. Ф. Лукіянович, від імені учасників стрічі вручив Владиці скромну пам'ятку. —

У своєму слові Владика подякував господареві й учасникам вечора за виявлені до його особи почування, а бесідникам за щирі, теплі слова, присв'ячені його особі й праці. Він підкреслив, що сьогоднішня стріча є для нього особливо мило зворушуюча, та що в своїй прийдешній праці, опріч Церкви, він віддаватиме свої сили громадській роботі. І при тому, згідно з духом, який був на Буковині, і який він звідси виніс, він завжди буде загладжувати й злагіднювати всі розбіжності в українській спільноті, які загрожують українській єдності й соборності.

Молитвою закінчено першу частину вечора. Друга частина була виповнена приватними гутірками, співами та робленням знімок. П-і Анна Шерей відспівала низку українських пісень.

Наближалася північ, і Владика, якого ждало на слідуючий день ще багато обов'язків, та від'їзд до Европи, подякувавши, за влаштування цього незабутнього вечора, а зокрема п-і Анні Шерей за її спів, попрощався і відійшов у товаристві о. Кобрина.

І. М. Н.

Перша конференція учителів шкіл українознавства при парафіях УПЦ в ЗДА

7-го вересня в залі Консисторії Української Православної Церкви в ЗДА (Савт Баунд Брук, Ню Джерзі) відбулася Перша Конференція учителів шкіл українознавства з участю отців - настоятелів парафій та законовчителів і голів батьківських комітетів. На конференції були заступлені такі громади й школи: Аллентавн (Па.), Баунд Брук (Н. Дж.), Бабилон (Н. Й.), Балтімор (Мд), Вашингтон (Д. К.), Вестбури, Гадсон, Гартфорт, Мілвіл, Меркет, Нюарк, Ню Йорк, Нортгемптон, Ню Гейвен, Пассейк, Сиракюзи, Трой, Трентон, Филаделфія, Ютика, Бостон — разом 22 громади й 24 школи.

Конференція почалася Молебнем, що його відправив Архиєпископ Мстислав у церкві при Консисторії при загальному співі учасників конференції.

Ділову частину конференції відкрив також Архиєпископ Мстислав, Голова Консисторії УПЦ в ЗДА, передавши благословення й привітання для учасників конференції від Митрополита Іоана. На пропозицію референта шкільних справ при Консисторії, професора Івана Гончаренка обрано президію в складі: проф. Завітневич — голова; Гр. Павловський і пані Марія Стратієнко — члени та о. Красевич і редактор М. Степаненко — секретарі. Почесним головою Конференції обрано Владику Мстислава.

Конференція вислухала змістовне слово директора Наукового Богословського Інституту проф. Завітневича, три реферати: о. ігумена Святослава про „Методи навчання читання й писання в здвоєних перших і других клясах", проф. Котович — Показова лекція опанування українського тексту в старших клясах і о. прот. Біляка — „Навчання Закону Божого" й доповідь проф. Гончаренка про орієнтовну програму навчання в нашій школі. В різних справах і при обміні думками, в якому взяло участь близько тридцяти дискутантів, порушено справи організації керівного шкільного бюлетеню, визначення ролі батьківських комітетів при школах тощо. Для унапрямлення діяльности наших шкіл та розв'язання цілого комплексу культурно - освітніх справ обрано Культурно-Освітню Раду при Консисторії УПЦеркви в ЗДА в такому складі: ігумен Святослав Маґаляс, о. прот. Г. Павловський, о. прот. Степан Біляк та вчителі Іван Паливода, Борис Мартос, Василь Завітневич, Іван Гончаренко, А. Котович, Марія Стратієнко, Михайло Сердюк, Олександер Шавлач, Микола Степаненко та Любов Лисянська, а також і Іван Лисянський. Культурно - Освітня Рада одержала широкі повновласті від Конференції, зокрема їй доручено опрацювати правильник, покликати комісії, організувати видавання бюлетеню тощо. Листування для Культурно-Освітньої Ради належить надсилати на адресу Консисторії УПЦеркви в ЗДА. К. С.

● **Польські селяни** в околиці Варшави та на „землях одзисканих" були дуже здивовані, коли довідалися, що американський міністер хліборобства, Езра Тефт Бенсон, мільйонер і знаменитий фахівець у сільсько-господарських справах, любить коні і квіти і має поведінку „звичайного чоловіка". Також Езра Т. Бенсон був приємно здивований, коли минулого тижня особисто переконався, що в комуністичній Польщі селяни в масі визнають принцип приватної власности і ставляться вороже до колективізації.

Авторський вечір Миколи Понеділка в Ню Йорку

Ню Йорк. — 2-го жовтня в Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку відбувся Авторський Вечір відомого письменника-гумориста, автора книжок „Вітаміни" та п'єси „А ми тую червону калину", Миколи Понеділка. Вечір відкрив голова Клюбу С. Литвиненко, який привітав пана Володимира Ласовського і його дружину Мирославу, що недавно прибули до ЗДА з Аргентини, — і який сказав про М. Понеділка, що його не треба представляти, бо ж його напевно всі знають. Автор читав свої, ще недруковані „гумористичні нариси", як він їх сам назвав, які є початком нової книжки, що має незабаром вийти друком. Нариси, мають спільну назву „Армія", а деякі з них називаються „Забрали", „Чудо", „Рятуйте мою душу", „Стріляю в атмосферу". М. Понеділок є не тільки добрим автором гумористом, він і добрий актор, читання якого слухала публіка, навіть не знаючи, що воно тривало півтори години. Герой гуморесок хотів викрутитися від служби в червоній армії, а коли йому це не вдалося, так „служив", що вкінці його як нездібного відослали додому. Автор вміє не тільки смішити втікачів, він їх в одному місці так чутливо настроїв, що вони кілька мінут були духом в Україні. І за це численні слухачі дякували М. Понеділкові щирими оплесками.

● **У Москві** виставлено на публічний показ світлини, нібито зроблені в той час, коли совєтська ракета впала на Місяць. Так бодай твердить директор московської обсерваторії Мориц Айгенсон. Широкий опис світлини передано через агенцію ТАСС.

● **Жнива в Совєтах принесли** — за офіційним повідомленням ТАСС — 94.3% передбаченої норми. Жнива переведено на обширі 102,516,000 гектарів (246,038,400 акрів). Докладних цифр ще не оприлюднено, але журнал „Сельское Хозяйство" запевняє, що вислід цьогорічних зборів дуже добрий.

Спорт

ТРИЗУБ — ФОЛ РИВЕР 3 : 2 (1 : 1)

Другі з черги змагання за Мистецтво Професійної Ліґи, що відбулися у Филаделфії 27-го вересня між Тризубом і дружиною Фол Ривер з Массачусетс, принесли першу побіду для Тризуба, який виступив в такому складі: Смолинський, Варварюк, Варга І, Варга ІІ, Слотер, Нотум, Рач, Ілай, Нога, Соболь, Ґюз та Захар.

Граназагал рівноряднa з легкою перевагою Тризуба, головно в другій половині. Знаменитий воротар Фол Риверу врятував віцемайстра Америки перед вищою програною, що не свідчить проте про надзвичайну клясу Тризуба (Юкрейнєн Нешенелс) якого грачі, головно в лінії нападу (Захар) запродукували еґоїстичну гру з амбіцією здобути самому ворота. Зліпок нападу з решток старого Тризуба та тьрох нових грачів, німця Нотума та двох українських арґентинців Михайла Ноґи та Ореста Соболя, провів удачно декілька гарних випадів, в яких Михайло Нога показав задатки на грача великого формату, започатковуючи з далекого стрілу серію воріт для Тризуба. Дальшими воротами поділилися лівий лучник Орест Соболь (теж арґентинець) та француз Ґюз. Нотум, що грав в першій половині на крилі та якого Михайло Нога приналежне 10 разів випускав чудовою подачею, змарнував усі позиції, не маючи ні бігу ні належної техніки. Захар, як в попередніх змаганнях з Гакоаґом, замість на позиції лівого крила плентався на середині площі, марнуючи непотрібним дриблінгом майже усі подачі. Виграна Тризуба з Фол Ривером не означає ще, що Тризуб є повністю змонтованою та зіграною дружиною. Брак В. Чирвака та Чайки, що без слова попереднення покинули Тризуб в середині минулого сезону, щоб грати в Канаді, надщербили боєздатність Тризубівського нападу. Управа Тризуба, маючи так би мовити ніж на горлі та маючи на увазі потребу українізації своєї дружини, спровадила з Буенос Айресу чотирьох українських змагунів (4-ий з них ...

З Наукових Конференцій УВАН у ЗДА

Доповідь Юрія Перхоровича „Кельти чи роксоляни?"

На засіданні Секції Античної Історії УВАН у ЗДА в Ню Йорку 17-го травня 1959 року Юрій А. Перхорович доповідав на тему „Кельти чи Роксоляни?".

Доповідач почав доповідь з твердження, що на підставі свідоцтв Птоломея, Страбона, Маркіяна з Геракліє народ аласнів у 1-му віці після народження І. Христа кочував на південь від Валдайської височини, яка і досі зберегла другу назву „Алуанські гори" й далі в напрямку річки Дону, де він граничив з своїми близькими родичами роксолянами, що жили коло закруту Дону аж до Озівського моря. Обидва народи пізніше увійшли в склад Московії, бо ще у 14-му віці візантійський імператор Іван УІ Кентакузен титулував вел. князя московського Семена Гордого „князем Росії і Аланів".

Роксоляни, згідно з Артемідором з Ефесу, перейшли на західний беріг Дону у кінці 2-го віку перед народженням Христа, оселились тут і робили напади на сусідів, заганяючись часом аж за Дунай.

Доповідач зупинився на положенні Малої Скитії, вказуючи на слова Страбона та Порідана, які уміщують Малу Скитію на просторах від гір Таври на Кримі до Дніпра й від Дністра до Дунаю. Щодо просторів між Дніпром і Дністром, маємо звістку, майже 800 літ пізніше, нашого літописця, що там знаходилася „Велікая Скуфь". Відносно імени роксолянського князя Болемира доповідач вважає, що „мир" походить від кельтського „мар", що значить „славний" й перекладено „слав". Тому у слов'янських мовах маємо поруч — Болемир і Болеслав, Володимир і Володислав, Славомир і Мирослав і т. д. Так само й у назвах місцевостей: Мир-город (славне місто), Миру-тин (славне місто), Миро-поле (славне поле), Жито-мир (слава Готів) і т. д.

Що до етнічної приналежності осетинів і антів — доповідач обстоює думку, що назви обох народів кельтські. Ім'я осів зустрічається над Антлантійським океаном (у Ю. Цезаря, Мелі, Птоломея, Юлія Капітоліна та ін.). Пітеас з Массілії (4-ий вік перед Х.) знає їх над Балтійським морем. Від них походить назва моря Озівське, народу Осетинів. Тому припущення, що осен і роксоляни це той самий народ — не має жодного ґрунту. Так само кельтського походження назва народів антів. Зустрічаємо його в Ґаллії — Анто-брогес, Бріґ-антії і ін. Це було кельтське плем'я, що осіло на території слов'ян і дало назву створеній ними державній організації. А що анти і слов'яни не той самий нарід, свідчить оповідання Прокопія, про купно антом невільника — анта у слов'янина. Ант вернувшись до себе, став вільним без жадного окупу.

Докладніше доповідач зупинився на питанні про походження назви „Русь". Він приходить до висновку, що в першому оповіданні в означенні первісного місця побуту Русі „над морем Варязьким" й розуміні літописця — це цілий водний простір від моря Балтицького до Атлантійського океану, маємо дві редакції: молодшу, сучасну літописцеві і старшу — оперту на усному переказові типу дум. З пісень взята згадка про готів біля гирби Висли і „Даже", на думку доповідача „Дуч" — даниці (дотепер це слово не вияснене). Первісне місце побуту Русі доповідач означує, як і професор С. Шелухін, Ґаллію, (тепер Франція і Бельгія). Після погрому Ґалії Юл. Цезарем кельти у більшості емігрували, частинно морем, на береги Балтицького моря й там заложили численні нові колонії, друга частина пішла вздовж Дунаю до Панонії (Норікум), далі на Волинь, а пізніше й на Україну та Кавказ. Звідсіля в Літописі зазначено про прихід Русі з Норікум. Важливим для вияснення походження Русі є текст 2-го розділу Схолії до Аристотеля, де згадані „скифирусь". Це змушує шукати Русь серед племен теперішньої України, де в ті часи було багато кельтів, що нищить „Варяську теорію", бо варяги з'явилися 700 літ пізніше. Араб Мараші згадує „Русь" у 4-му віці по Р. Х. На кельтське походження Русі вказує і сама назва. По старо-ірляндськи „рус" або „рос" — кінь. Слідів кельтів на Україні багато. Досить зазначити, що давня назва кельтів у Еспанії — ібери (Іберійський півострів) повторюється в назві річки Ібр (доплив Тетерева на Волині) Ібр — стара назва річки Тетерева. Дніпро вдавнину називали Дан-апер. „Дан" по кельтськи річка, Апер з Ібер. Тому Дан-апер річка Ібр. Також маємо багато кельтських слів у назвах річок ,осель. Про рухи кельтіберів і кельтоскифів згадує Страбон, а Плютарх так описує рух кельтів до Озівського моря: „Ишли не відразу й не без перерви, але щороку у відповідний час, посовуючись все вперед" й що з'єднання свої звали спільним ім'ям „кельто - скифів". Новіші відомості з археології цілковито підтверджують присутність кельтів на просторах України до Кавказу включно.

Доповідь Юрія А. Перхоровича викликала багато запитань та виступів у дискусії, в яких взяли участь — О. Домбровський, Н. Осадчаната, Д. Гуменна, В. Січинський, Л. Чикаленко та ін.

З.

Евген Кравець, ще не приїхав із еміґраційних перешкод) коштом доволі великого вкладу грошей. На щастя новоспроваджені грачі поволі себе оправдують та по декількох змаганнях заповнять мабуть і люки, що їх спричинило неехтичне перетягання грачів з одної української дружини до другої обіцянкою вищих гонорарів та всяких благ та одностороннім складанням контрактів.

Говорячи про українських арґентинців, дивним видається факт транскрипції їх імени та прізвищ в англомовній пресі а саме Майка Ноги замість Михайла Ноги та Горація Соболя замість Ореста Соболя. Якщо в такій транскрипції імен зголосив їх Тризуб до американської Ліґи Копаного М'яча то цей факт не причиниться до українського чартеру Тризуба та здійснення одної з цілей, для якої Тризуб тих грачів для себе спровадив.

лях

Дітройт віддає честь Мазепі 18 х 23 !

Заходами Метрополітального Відділу УККА в Дітройті відбудеться 11-го жовтня ц. р. о год. 2.30 по пол. у Форд Авдиторіюм Академія для відзначення 250-річчя Гетьмана Івана Мазепи.

Українська Громада міста Дітройту повинна масовою участю в Мазепинських святкуваннях підчеркнути історичну і духову пов'язаність з ідеалами боротьби за національну незалежність України. Вшановуючи постать великого Гетьмана ,який виступив проти московського володіння в Україні, ми тим самим маніфестуємо наше незломне бажання завершити Ним почату боротьбу. Живучість ідей Гетьмана Мазепи в наших часах набирає окремої символіки, яка заперечує московсько-большевицьку пропаганду про „самостійність УССР".

Маючи на увазі, що головним промовцем буде відомий наш приятель конгресмен Авґуст Иогансен, який є шведського походження, доводиться закликати нашу велику громаду, щоб вона показала тому нашому приятелеві національну солідарність і вірність нашого покоління борьбі Великого Гетьмана. Українським промовцем буде відомий науковець проф. Віктор Доманицький, а в програму святкувань входять виступи відомого хору — „Трембіта", оркестри СУМА і артистки пані К. Бранки - Кривуцької.

С. Г.

Як згинув письменник О. Девлад-Запорожець

Буенос Айрес. (сдо). — Управа ДОБРУС-у в Арґентині довідалася в поліції про обставини трагічної смерти письменника О. Запорожця-Девлада, який загинув 22-го липня ц. р., о год. 3.32 ранку, на станції Чіляверт, підміської залізниці Буенос Айресу. Переходячи через залізницю, потрапив під поїзд, коли розминалися два зустрічні поїзди. Тіло було страшенно покалічено, перерізано натрос: глова з одною рукою, тулуб з другою рукою і ноги окремо. Треба думати, що смерть наступила негайно. Порізане тіло небіжчика залишалося в муніципальній трупарні в місцевості Сан Мартін до 28 серпня, коли його було поховано на тамтешньому кладовищу (дільниця 56, сьомий ряд) за кошт міської Управи.

Обіцяють постачати ракетами повітря, воду і харчі на Місяць

Вашингтон. — Совєтські науковці використовують той факт, що їм вдалося випустити керовану ракету на Місяць і вже тепер хвалятся тим, що вони опанують весь світ, а в тому допоможуть їм якісь істоти, що, нібито, живуть на інших планетах. Московське радіо надавало перебачення свого астронома, який казав, що тепер немає можливости людині жити на Місяці, де вдень температура виносить 130, а в ночі 160 ступенів Фаренгайта. „Але совєтські науковці вже тепер мають пляни, як перемінити Місяць на плянету з рослинами і тваринами". Там мають побудувати герметичну кабіну, в якій зможе бути нормальне тісніння атмосфери і потрібна температура. Потім мають посилати на Місяць із Землі, і те саме буде з водою та харчами, чи кормами, а пізніше люди навчаться продукувати воду і повітря на Місяці". Такими плянами займаються совєтські науковці, не звертаючи уваги на те, що мешканці СССР потребують покищо харчів на своїй скомунізованій землі.

Нові докази на те, що недугу пістряка викликають віруси

Атлантик Сіті, Н.Дж. — Головний хірург недуги пістряка в шпиталі в Боффало д-р Джеймс Ґрейс звітував на Конґресі Американських колеґіяльних хірургів і казав, що йому вдалося викликати недугу пістряка в молодої миші, защепивши їй в здорові тканини пістряка з людського організму. Ці досліди продовжуються, і вони мають вияснити, що людські віруси пістряка спричинюють цю саму недугу в тварин. З цих дослідів виходить, що недугу пістряка в тварин спричинюють віруси. Це саме треба б ствердити про недугу в людей. Коли б це вдалося ствердити, тоді треба б знайти вакцину проти цих вірусів, і щеплення давало б імунітет проти цієї жахливої недуги. Пістряк виникав у мишей 5 місяців після защеплення їм пістряковых тканин. Д-р Ґрейс казав, що досліди виявили, що віруси є в сусідних тканинах до того місця, яке вже хворіє на пістряк, і там є їх більше, як у тканинах з явним пістряком.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ШИКАГО, Ілл. — Місячні Збори Бр. св. Ап. Петра і Павла, Відд. 220, злученого з Відд. 139 „Вільна Україна" відбудуться в суботу 10 жовтня ц. р. о годині 7:30 веч., в церковній залі при 4950 Савд Полайна вул. З огляду на важні справи, які є до вирішення, проситься обов'язково і точно прибути на ці збори, а довжників вирівняти свої залеглі вкладки. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Відділ 204 УНСоюзу в Ню Йорку, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10-го жовтня 1959 р., о год. 7-ій вечора, в Народнім Домі, 140 Друга Авеню, число залі 25. Прохається тих членів, що обіцяли приєднати певну кількість членів в цій Ювілейній кампанії, щоб негайно виконали свій обов'язок, бо наш Відділ виконав покищо тільки половину квоти. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 251 УНСоюзу матиме місячні збори в неділю, дня 11-го жовтня, в церк. залі при 7-ій вулиці зараз по Великій Службі Божій. Довгуючих членів упоминаємо вирівняти залеглі вкладки негайно. Проситься членів Т-ва складати пожертви на Колеґію св. Василія у Стемфорді. — Управа.

КЛІВЛЕНД, Огайо. — Т-во ім. Івана Франка, 334 Відд. УНСоюзу повідомляє всіх своїх членів, що Звичайні Місячні Збори відбудуться в другу неділю по першім, дня 11-го жовтня, о год. 1-ій пополудні в Народнім Домі при 14-ій вул. Проситься членів привести нових кандидатів в члени і вписати дітей в тім Ювілейнім Році. — Н. Задирецький, предс., Стефанія Бохонок, касир, Григорій Демкович, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Запорозька Січ", 367 Відд. УНСоюзу, відбудуться в неділю, 11-го жовтня о год. 1:30 по полудні в церковній залі. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є до полагодження дуже важні справи. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглі вкладки, а члени котрі не були на останньому балю, мають сплатити своє зобов'язання у сумі $2.50. Рівно ж пригадуємо, що перед закінченням року, наш відділ потребує нових членів, щоб досягнути свою квоту. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па. — Т-во „Мир", Відділ 324 УНСоюзу, повідомляє, що Звичайні місячні збори відбудуться в неділю 10-го жовтня ц. р. Просимо прибути на збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Поза тим просимо вирівняти залеглі членські вкладки.— Варабах Семен, предс. Струк Іван, секр.

МЕНВІЛ, Н. Дж. — Управа Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 349 УНСоюзу в Менвіл, Н. Дж. повідомляє своїх членів, що в неділю, дня 11-го жовтня ц. р., о год. 1-ій по полудні в домі Ветеранів при вул. Вашингтона в Менвіл, Н. Дж. — Проситься всіх членів громадно і точно прибути на збори. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Т-ва „Сокіл", Відд. 336 УНСоюзу, відбудуться в неділю, 11-го жовтня ц. р., о год. 1-ій по полудні в Народнім Домі. Проситься всіх членів прийти і заплатити свою залеглість і принести з собою знакомих вписати до УНСоюзу.— Г. Степанек, пр. Г. Кісіль, кас., Т. Кальмук, сек.

Посмертні Згадки

АНДРІЙ ДУШЕНЧУК, найстарший член і один з основників 327-го Відділу УНСоюзу в Гемпстед, Л. Айленд, помер 26-го вересня 1959 р., по довгій і важкій недузі. Похорони відбулися в середу 30 вересня 1959 р. з української католицької церкви в Гемпстед на цвинтар у Вестбирі, Л. Айленд. Покійний народився 15-го вересня 1883 року в Сасові, пов. Золочів, Західня Україна. Членом УНСоюзу став в 1924 році. Полишив у смутку дружину Михайлину, братів Івана та Осипа, двоє дітей, та 5 внуків. Нехай вільна американська земля буде пером цьому заслуженому на громадському і союзовому полі членові УНСоюзу.

А. Копистянський, секр.

ЯКИМ ФЕДОРАС, довголітній член 253-го Відділу УНСоюзу ім. Ів. Франка в Лудлов, Масс., помер по довгій і тяжкій недузі на 74-му році життя в дні 14-го вересня 1959 р. Був активним членом УНСоюзу від 1923 року. Походив із с. Угерсько, пов. Стрий, Західня Україна. Полишив в смутку дружину Евдокію, синів Йосифа і Михайла та невістку і двоє внуків. Похорон відбувся 17-го вересня 1959 р. з похоронного заведення до української греко-католицької церкви св. Петра і Павла, а опісля на цвинтар Айленд Понд, Лудлов, Масс. В похороні взяли численну участь родина, приятелі і члени Відділу. В. Й П.

П. Пилипів, секр.

ТЕОДОР КОЛЕСНИК, довголітній член 253-го Відділу УНСоюзу ім. Ів. Франка в Лудлов, Масс., помер на 71-му році життя дня 11-го вересня 1959 року. Покійний походив з села Кодаркі, пов. Гродно, Білорусь. Полишив в смутку дружину Марію, сина Леон Лоренс, Луіс Йосиф, Фредерік Ричард, одну дочку, і зятя А. Колодзей, трох внуків і брата Ф. Каліновскі. Похорон відбувся 15-го вересня 1959 р. з похоронного заведення до православної церкви св. Петра і Павла в Спрінґфілд, Масс., а опісля на цвинтар Оук Ґров при участі рідні, знайомих і членів Відділу. В. Й П

П Пилипів, секр

ІВАН БАЧИНСЬКИЙ, довголітній член Т-ва св. Николая, 191 Відділ УНСоюзу в Трой, Н. Й., помер дня 22-го вересня 1959 р. Покійний походив із с. Настасова, Західня Україна. Полишив у смутку дружину Маланію, двох синів Володимира і Івана та два внуки. Похорон відбувся в суботу, 27-го вересня 1959 р. з похоронного заведення до української православної церкви св. Николая а відтак на українськім православнім цвинтарі св. Николая. В. Й П.

Н. Бойко, предсідник

Короткі Вістки

● **Виглядало б**, що в почеті Хрущова найщирішою людиною був міністер високої і середньої освіти Вячеслав Слютін. В Балтиморі він побачив сотки старих авт, залишених власниками, і почав їх фотографувати. На запит американців відповів ,що робить це для того, щоб йому в СССР повірили, що тут такий добробут, що люди не дбають про старі авта.

● **Індійський уряд**, на вимогу парляменту, видав мапу, де докладно зазначено обшир, на який претендує комуністичний Китай. Цей обшир охоплює 40.000 кв. миль і заселений курдою одним мільйоном мешканців. До цієї мапи уряд Індії додав „Білу книгу", як пояснення правного стану північно-індійського кордону та претенсій китайських комуністів. Індія має з окупованим китайськими комуністами Тибетом кордон довжиною 2.500 миль.

ТАРЗАН, ч. 4,337. Чи чортівська тасманка?

— Розуміється, що я противився кривавим плянам, — продовжував Редфілд, — і внаслідок цього я опинився у вязниці.

— Але чому він це робить? — запитував Тарзан. — І чому він є в союзі з тубільним знахуром?

— Не можу вам сказати, — лементував Редфілд. — Він мусить мати якийсь чортівський секрет, про який я нічого не знаю.